

Victoria

Innhold:

Handlingen
Om filmen
Forberedelser til filmen
Oppgaver til filmen
Hva læreplanen sier

Om handlingen

Handlingen er hentet fra Knut Hamsuns roman ved samme navn, skrevet i 1898. Hovedpersonen er den naturelskende møllersønnen Johannes, som forelsker seg i den unge rikmannsdatteren Victoria. Hun gjengjelder hans kjærlighet, men store sosiale forskjeller hindrer de to i å forene sine følelser.

Når Victorias far får pengeproblemer bestemmer han at Victoria skal forlove seg med Otto, en ung mann fra rik familie. Dette gjør Johannes og Victorias frustrasjon enda større, men deres lengsel intet mindre.

Årene går, og skjønt Johannes stadig forsøker å klatre oppover den sosiale rangstigen som suksessrik forfatter, må han og Victoria nådeløst erfare at å få hverandre virker mer og mer uopnåelig.

Når dødbringende sykdom tilslutt setter en endelig stopper for alt deres håp, kulminerer handlingen i Victorias følelsesladde avskjedsbrev til Johannes. En finale som har bidratt tungt til at denne fortellingen er blitt stående som en av vår klassiske litteraturs mest kjente kjærlighetsfortellinger.

Om filmen

Filmen er produsert av Filmkameratene. Filmkameratene er kjent for store produksjoner som *Max Manus* og *Trolljegeren*. Regissør Torun Lians navn er fra før knyttet til filmer som *Frida – med hjertet i hånden*, *Bare skyer beveger stjernene* og *Himmelfall*.

Det finnes tre tidligere filmatiseringer av Knut Hamsuns roman Victoria: på tysk ved Carl Hoffmans i 1935, på svensk av Bo Widerberg i 1979 og på latvisk av Olgert Dunkers i 1988. Med Filmkameratenes 2013-innspilling blir boka for første gang til en film på norsk.

Romanen Victoria er blitt, ved sin store skildring av ulykkelig kjærlighet – fortalt i løpet av et relativt lavt sideantall, en populær inngangsportale til Hamsuns forfatterskap spesielt og klassisk norsk litteratur generelt. Det at fortellingen nå er blitt til en norsk film, vil ytterligere bidra til å kunne hjelpe unge (så vel som voksne) inn i et av de høyest verdsette bidragene til norsk kulturarv og litteraturhistorie (fra nyromantikkenes spede begynnelse).

Filmen gir også en verdifull tidskoloritt fra den tiden hvor handlingen er satt (klær, væremåte, arkitektur, fremkomstmidler og mye mer), noe man i stor grad vil kunne nyttiggjøre seg i samfunnsfagundervisningen så vel som i norskundervisningen.

Hovedpersonenes fortvilede erfaringer med uopnåelig kjærlighet, i datidens samfunn hvor klasseskiller var som festningsmurer mellom ulike parter, vil kunne kjennes igjen i flere tilsvarende forhold i dag. Fortsatt lever mange mennesker med *forbudt kjærlighet*. (Dette følges videre opp i oppgaveforslagene under.)

En seks minutter lang promoteringsfilm kan sees her: <http://www.youtube.com/watch?v=NZwP2acb5bY&feature=youtu.be>

Egnethet: I skrivende stund (desember 2012) er filmens aldersgrense ennå ikke bestemt. Filmen er imidlertid egnet til bruk i både ungdomsskolen og i videregående. Å vise den på lavere alderstrinn vil neppe være hensiktsmessig, da filmens tematikk, talemåter, atmosfære osv. appellerer til et eldre publikum.

Imidlertid, en scene med knyttneveslag og en scene med et dødbringende vådeskudd kan oppleves

Filmstudieark

Forfatter: Per Olav Heimstad
Klassetrinn: [8. - 9. trinn, 10. trinn, Videregående]
Fag: Norsk, Samfunnsfag
Tema: Historie, Individ/gruppe, Likestilling/kjønnsroller, Kulturmøter/-konflikter, Litteratur på film, Oppvekst/familie

Fakta

Originaltittel: Victoria
Regi: Torun Lian
Roller: Iben Akerlie, Bill Skarsgård, Jakob Oftebro, Fridtjov Såheim, Stig Henrik Hoff, Hilde Louise Asbjørnsen, Petronella Barker, Eindride Eidsvold, Anneke von Der Lippe, Magnus Roosmann, Amanda Ooms, Oda Djuplasti, Nils Vogt, Petter Schjervén, Janne Heltberg
Manus: Torun Lian
Genre: Drama
Nasjonalitet: Norge
Produsent: John M. Jacobsen, Sveinung Golimo, Pancho Kohner
Produksjonsselskap: Filmkameratene
Lengde: 1 t. 46 min.
Distribusjon: SF Norge
Produksjonsår: 2012
Aldersgrense: 12 år

Filmplakat:

forstyrrende på de yngste og mest sarte. (Vit, disse to hendelsene er fremstilt mer eksplisitte i filmen enn i romanen.)

Forberedelser til filmen

Victoria bør forberedes. *Victoria* er et godt eksempel på en film hvor elevene vil ha et langt større faglig og underholdningsmessig utbytte om de i forkant har fått en innføring i fortellingens ulike tanker og tema.

Når det er sagt, skal man presentere *Victoria* for elever, vil det være veldig strategisk å ta utgangspunkt i at dette handler om ungdommelig kjærlighet ... fremfor å starte innføringen med Hamsuns biografi og forfatterskap, litteraturhistorisk teori o.l.

Under finner du ulike *forslag* til spørsmål/oppgaver som elevene med fordel kan ha brukt tid på *før de ser filmen*. De aller fleste spørsmålene/oppgavene kan også brukes i klasser hvor man kun har lest romanen (og hvor man ikke har planlagt å se filmen), men dette er primært et filmstudieark.

1A) Hva kan en forelskelse gjøre med hvordan et menneske oppfører seg?

1B) Hva kan en forelskelse gjøre med hvordan et menneske opplever verden rundt seg?

1C) Kan man bli mer påvirket av en forelskelse som tenåring, enn hva man blir som voksen? Når i livet er man mest tilgjengelig for kjærlighet?

1D) Hva er det rareste du har gjort på grunn av en forelskelse?

1E) Hvor lenge er det mulig å være forelsket i et annet menneske? Og hva påvirkes dette av?

Begrunn svarene dine.

2) Finn ut litt om Knut Hamsuns liv. Når levde han, og hvilke temaer var typiske for hans bøker?

3) Hva betyr klasseskille? Hva betyr "å klatre opp samfunnsstigen"? Hvordan var forholdene mellom fattige og rike i Norge på Hamsuns tid?

4) Når du ser filmen, tenk gjennom følgende:

- Hvilke karakterer utvikler seg mest i løpet av handlingen?

- Hvilken karakter synes du har flest likhetstrekk med deg selv? Begrunn svaret ditt.

- Hvilke ulike følelser gir filmopplevelsen deg?

- Finn eksempler på store forskjeller på 1800-tallet og i dag, med tanke på praktiske/tekniske hjelpemiddel, arkitektur, kommunikasjonsmidler o.l.

- Hvorfor tror du Hamsun og filmskaperne har hatt et ønske om å fortelle denne historien?

- Hva forteller denne historien om kjærlighet? Hvor viktig er kjærlighet? Gir filmen deg mer eller mindre tro på kjærligheten? Begrunn.

Forøvrig: Film & Kino har fra før publisert et [studiehefte om Knut Hamsun](#) og ulike filmatiseringer av hans bøker, eksempelvis *Markens grøde* (1921), *Pan* (1995), *Sult* (1966), *Telegrafisten* (1993) *Landstrykere* (1990) og *Hamsun* (1996). Last ned gratis PDF av heftet fra [skolekino.no](#)!

Oppgaver til filmen

Spørsmålene/oppgavene under kommer ikke i en bestemt orden. Disse kan ulike faglærere selv velge blant for å rette fagutbyttet dit man ønsker. Hver enkelt lærer må også vurdere (og eventuelt korrigere) vanskelighetsnivået til de ulike spørsmål/oppgaver med utgangspunkt i egen elevmasse.

Noen av spørsmålsformuleringene vil avsløre sentrale elementer fra filmens slutt. Disse bør derfor ikke presenteres før etter at filmen er vist.

Noen av spørsmålene/oppgavene henspiller på mindre fremtredende – men viktige – elementer i handlingen. Det bør derfor ikke være for stor avstand i tid mellom forarbeid, visning og etterarbeid.

Det skal være nok oppgaver å velge mellom, uavhengig om man har lest boka først, eller om man bare skal se filmen.

OM KJÆRLIGHET:

1. Hva kan en forelskelse gjøre med et menneske? Hvordan påvirker en forelskelse oss, på godt og vondt?
2. Når gjør kjærlighet mest vondt?

- Har du et eksempel på "vår tids Victoria"? Finn ut om Filmkameratene og VGs Victoria-konkurranse, hvor de ønsker å samle inn eksempler på ulykkelige kjærlighetshistorier.
- Hva kan hindre to forelskede mennesker i å få hverandre? Finn ulike eksempler.
- Hva betyr "forbudt kjærlighet"? Kan du gi eksempler på ulike typer "forbudt kjærlighet" i dag?
- Har alle mennesker like stor evne til å bli forelsket? Blir evnen til å forelske seg svekket med alderen?
- Hva kan man gjøre for å slokke de følelsene man har for et menneske man er ulykkelig forelsket i, et menneske man vet man ikke kan få?
- Hvor utbredt er arrangerte ekteskap i verden i dag? Hvilke argumenter finnes for og imot?
- Er styrkegraden av Johannes og Victoria sin kjærlighet realistisk? I sitt avskjedsbrev til Johannes skriver Victoria at det eneste hun har vært på jorden for var for å elske ham. Hva synes du om denne holdningen?
- Hva betyr "den første store kjærligheten"? Spør voksne du kjenner om de husker sin første store kjærlighet, og om de i så fall fortsatt tenker tilbake på ham/henne. Eller fikk de kanskje hverandre den gang, og er fortsatt sammen?!
- Hvilke ulike typer kjærlighet finner du eksempler på i filmen?

FORSKJELLER DA OG NÅ:

- Hvor gammel var det vanlig at man var når man giftet seg på 1800-tallet, sammenlignet med i dag?
- Hvis historien om Johannes og Victoria hadde funnet sted i dag, hva tror du hadde vært den største forskjellen i handlingen?
- Da Johannes lar seg portrettet fotografere, går følgende dialog mellom han og fotografen: – Når kan jeg se det (bildet)?
– I morgen.
– I morgen allerede?Hva sier denne samtalen om den kameratekniske utviklingen mellom da og nå?
- Når Victoria og Johannes møtes er det ofte enten tilfeldig, fordi de står så lenge og venter et sted til den andre til slutt dukker opp, eller fordi de sender andre mennesker for å gi bud. Hvordan vil du sammenligne denne omgangsformen med hvordan mennesker kommuniserer i dag?
- I slutten av filmen får vi høre Victorias avskjedsbrev til Johannes. Når skrev du sist et brev til noen med penn og papir? Hvor ofte får du håndskrevne brev? Hvilken rolle hadde brev i datidens kommunikasjon? Hvilken rolle har håndskrevne brev i dag?
- Gi eksempler fra filmen på forskjeller på livet da og nå. Ta utgangspunkt i likestilling/kjønnsroller, foreldrerollen, tekniske anretninger, hushold og annet.
- Hvilke muligheter hadde man til å klatre oppover samfunnsstigen på 1800-tallet sammenlignet med i dag?

VICTORIA OG JOHANNES:

- Beskriv Victoria. Hva er hennes sterke og svake sider?
- Beskriv Johannes. Hva er hans sterke og svake sider?
- Hvorfor har Knut Hamsun gitt denne fortellingen tittelen Victoria? Gi forslag på en annen tittel som romanen/filmene kunne ha hatt.
- Mot slutten forteller Victoria Johannes at hun heller ville at faren skulle tegne livsforsikring på henne, og så kunne hun tatt sitt eget liv, fremfor å gifte seg med den rike Otto for å få tilgang til penger. Hva sier dette om Victorias følelser for Otto?
- Johannes og Victoria sliter med å få sagt særlig til hverandre når de først møtes. (I teateret klarer ikke Johannes å si noe som helst.) Hvordan opplevde du dette da du så filmen? Hvordan ville du selv ha uttrykt deg om du var i samme situasjon?
- Når de endelig har avslørt sine følelser for hverandre så er det en scene hvor de kysser hverandre i en trappeoppgang. Hvor viktig er et slikt kyss for handlingen OG for Johannes og Victorias relasjon? Hvilke betydninger kan et kyss ha?
- Beskriv Johannes og Victorias utseender. Hvilken betydning har deres utseender for din opplevelse av filmen?
- I sin tale under middagen hvor Victoria og Ottos forlovelse feires, forteller han om barndommen, "den gang ingenting kom i mellom meg og Dem". Hva ville Johannes oppnå ved å si dette?
- I starten av filmen redder Johannes Camilla fra å drukne. Hvor viktig var det for Johannes at Victoria sto og så på at dette skjedde? (Dette er vektlagt ulikt i romanen og i filmen.)
- Hvilke følelser tror du Victoria fikk da hun fikk vite at Otto var blitt drept? Hvilke følelser fikk *du* da det skjedde?

ØVRIGE KARAKTERER:

- Hvilken/hvilke av de andre karakterene i filmen liker du godt? Begrunn svaret ditt.
- Hvilken/hvilke av de andre karakterene i filmen liker du dårlig? Begrunn svaret ditt.
- Hvilken/hvilke av karakterene kunne ha forhindret Johannes og Victorias ulykkelige kjærlighet – og på hvilken måte?
- Hvilke begrunnelser blir gitt for at Victorias far bestemmer at hun må gifte seg med Otto? Og hvorfor støtter Victorias mor ham?
- Tenk tilbake til scenen hvor Otto og kompisene hans steinmalte kvernen i mølla til Johannes sin far. Hvor viktig er denne scenen for å beskrive både Otto og Johannes?
- Victorias far begår selvmord og brenner ned herskapsboligen sin ("Slottet") når Otto dør. Hvorfor begår han en slik drastisk handling?
- Beskriv Camilla. Hva er det som får Johannes til å forlove seg med henne?

KNUT HAMSUN:

1. Knut Hamsun var om lag 40 år da han skrev Victoria. Hva tror du fikk ham til å skrive denne fortellingen, som handler om unge menneskers kjærlighetssorg?
2. I for eksempel romanen Sult (1890) har hovedpersonen klare likhetstrekk med Hamsun selv. Hvor mye av karakteren Johannes tror du er inspirert av Hamsuns eget liv?
3. Hvor viktig tror du det er at en forfatter selv har erfart det han/hun skriver om, for å klare og formidle følelser på en troverdig måte?
4. Hamsun hadde en datter som han kalte Victoria. Hvorfor tror du dette navnet var så viktig for ham?
5. Finn ut om Knut Hamsuns liv og forfatterskap. Hvorfor er han blitt en av Norges mest kjente forfattere?

HVIS DU HAR LEST BOKA --- SAMMENLIGNINGSOPPGAVER:

(Hvis ikke skolen har et klassesett å dele ut: Romanen Victoria er lett tilgjengelig som relativt rimelig pocketutgave. Tips til bursdagsgaveønske?!)

1. Hvilke forskjeller mellom boka og filmen synes du var størst? Var dette noe du reagerte positivt eller negativt på? Begrunn svaret ditt.
2. På hvilke måter skjønner vi hvor glade Victoria og Johannes er i hverandre i boka sammenlignet med i filmen?
3. I romanen fortelles det ikke noe om at Johannes har venner som han tilbringer tid sammen med i byen. Men i filmen ser vi at han flere ganger sitter og snakker med kompisene sine. Hvorfor har de som har laget filmen gjort denne endringen?
4. Hvordan kommer Johannes sitt forhold til naturen frem i filmen sammenlignet med boka?
5. Hvilke av de mest sentrale karakterene synes du fremstår mest forskjellig fra hvordan du opplevde dem i boka sammenlignet med filmen?

DIVERSE:

1. Hva tror du filmskaperne ønsker å formidle med denne filmen?
2. Skriv et dikt der du forteller hvordan denne fortellingen oppleves gjennom Victorias mor.
3. Skriv et dikt der du forteller hvordan Victorias forlovelsesring opplever fortellingen.
4. På hvilke måter skjønner man at Victorias familie har pengeproblemer?
5. Johannes Møller har fått sitt etternavn fordi faren er møller av yrke. Ikke umulig har det vært møllere i familien i eldre generasjoner også. Kjenner du til andre etternavn (på norsk eller andre språk) som kommer fra det yrket man hadde?
6. Det er blitt forsket på hvor hurtig mennesker snakker i dag sammenlignet med tidligere tider. I dag sier vi i snitt langt flere ord i minuttet enn hva de gjorde for få generasjoner tilbake. Hvordan opplever du at filmen ivaretar dette?
7. Gjorde noen av scenene i filmen deg sint? Ble du noen gang trist i løpet av handlingen? Flau? Hva fikk deg eventuelt til å le? Hvilke ulike følelser satt du med i løpet av visningen? Sammenlign dine følelsesmessige reaksjoner med andres.
8. Hva synes du om måten filmen slutter på? Begrunn svaret ditt.
9. Hvordan tror du det gikk med Johannes etter dette?

GENERELLE FILMSTUDIESPØRSMÅL/-OPPGAVER:

1. Filmene inneholder flere kjente skuespillere. Velg én av dem og skriv en skuespillerbiografi på om lag 100 ord. Få med eksempler på andre filmroller han/hun eventuelt har hatt tidligere. Kan du gi eksempler på filmer som han/hun har spilt i tidligere, hvor rollekarakteren han/hun innehar er svært forskjellig fra den i Victoria?
2. Velg en av rollekarakterene i filmen og lag en beskrivelse av hvordan han/hun forandrer seg i løpet av handlingen. Hva er de viktigste årsakene til denne forandringen?
3. Hvilke virkemidler har filmskaperne brukt for å få frem ulike stemninger? (Stikkord: klipp, musikk, tempo, farger, lys/skygge m.m.)
4. Velg en scene/sekvens fra filmen som du likte godt, og forklar hva du synes gjorde denne scenen bra.
5. Gjenfortell filmens handling med om lag femti ord.
6. Skriv en anmeldelse av filmen. Fortell om hva du likte og hva du ikke likte. Begrunn synspunktene dine.

Hva læreplanen sier:

Filmene egner seg godt knyttet opp i mot norsk- og samfunnsfagundervisning. I det følgende har jeg hentet ut de mest sentrale elementene fra læreplanen i disse to fagene, som i bredt monn skulle underbygge hvorfor man vil kunne bruke Victoria som redskap for å tilnærme seg flere av fagenes ulike kompetansemål.

I hvor stor grad man kan fronte alle disse målene er imidlertid avhengig av hvor vidt man både leser boka og ser filmen, eller om man bare velger en av delene.

* Norsk

Kompetansemål: Etter 10. årstrinn

Skriftlige tekster

Hovedområdet *skriftlige tekster* dreier seg om skriftlig kommunikasjon, det vil si å lese og skrive norsk. Lesing og skriving er parallelle prosesser i den enkeltes læringsforløp. Eleven utvikler skrivekompetanse

gjennom å skrive og lese og lesekompetanse gjennom å lese og skrive. Dette skjer gjennom arbeid med ulike sjangere på bokmål og nynorsk med økende krav til forståelse for sammenhenger mellom tekstenes form og funksjon. (...)

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- lese og skrive tekster i ulike sjangere, både skjønnlitterære og sakspregede på bokmål og nynorsk: artikkel, diskusjonsinnlegg, formelt brev, novelle, fortelling, dikt, dramatekst og kåseri
- bruke lesestrategier variert og fleksibelt i lesing av skjønnlitteratur og sakprosa
- formidle muntlig og skriftlig egne leseerfaringer og leseopplevelser basert på tolkning og refleksjon
- gjenkjenne de språklige virkemidlene humor, ironi, kontraster og sammenligninger, symboler og språklige bilder og bruke dem i egne tekster
- vise hvordan tekster i ulike sjangere kan bygges opp på ulike måter

Sammensatte tekster

Hovedområdet *sammensatte tekster* viser til et utvidet tekstbegrep der tekst kan være satt sammen av skrift, lyd og bilder i et samlet uttrykk. Det innebærer arbeid med tekster som bildebøker, tegneserier, aviser, reklame, nettsider, sangtekster, **film** og teater. Hovedområdet omfatter både elevens egen tekstproduksjon og opplevelse, kritisk vurdering og analyse av sammensatte tekster. Å kunne lese en sammensatt tekst dreier seg om å finne mening i helheten av ulike uttrykksformer.

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- tolke og vurdere ulike former for sammensatte tekster
- bruke ulike medier, kilder og estetiske uttrykk i egne norskfaglige og tverrfaglige tekster
- vurdere estetiske virkemidler i sammensatte tekster hentet fra informasjons- og underholdningsmedier, reklame og kunst og reflektere over hvordan vi påvirkes av lyd, språk og bilder

Språk og kultur

Hovedområdet *språk og kultur* dreier seg om norsk og nordisk språk- og tekstkultur, men med internasjonale perspektiver. Det er lagt vekt på at elever skal utvikle en selvstendig forståelse av norsk språk og litteratur og innsikt i hvordan språk og tekst har endret seg over tid og fortsatt er i endring. Elevene skal få kunnskap om språket som system og språket i bruk i en rekke eldre og nyere tekstformer. De får mulighet til å utforske og oppleve både gode norske forfattere og forfattere fra verdenslitteraturen. I tillegg forholder de seg til tradisjoner i norsk teksthistorie i et sammenlignende perspektiv mellom nåtid og fortid og i forhold til impulser utenfra.

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- presentere viktige temaer og uttrykksmåter i sentrale samtidstekster og sammenligne dem med framstillinger i klassiske verk fra norsk litteraturarv: kjærlighet og kjønnsroller, helt og antihelt, virkelighet og fantasi, makt og motmakt, løgn og sannhet, oppbrudd og ansvar
- presentere resultatet av fordykning i tre selvvalgte emner: et forfatterskap, et litterært tema og et språklig tema

Kompetansemål: Etter Vg1 studieforberedende og Vg2 yrkesfaglige utdanningsprogram

Skriftlige tekster

Hovedområdet *skriftlige tekster* dreier seg om skriftlig kommunikasjon, det vil si å lese og skrive norsk. Lesing og skriving er parallelle prosesser i den enkeltes læringsforløp. Eleven utvikler skrivekompetanse gjennom å skrive og lese og lesekompetanse gjennom å lese og skrive. Dette skjer gjennom arbeid med ulike sjangere på bokmål og nynorsk med økende krav til forståelse for sammenhenger mellom tekstenes form og funksjon. (...)

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- drøfte innhold, form og formål i et representativt utvalg samtidstekster, skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk og i oversettelse fra samisk
- gjøre rede for et bredt register av språklige virkemidler og forklare hvilken funksjon de har
- bruke et bredt register av språklige virkemidler i egen skriving, i sakprosa og kreative tekster, på bokmål og nynorsk

Sammensatte tekster

Hovedområdet *sammensatte tekster* viser til et utvidet tekstbegrep der tekst kan være satt sammen av skrift, lyd og bilder i et samlet uttrykk. Det innebærer arbeid med tekster som bildebøker, tegneserier, aviser, reklame, nettsider, sangtekster, film og teater. Hovedområdet omfatter både elevens egen tekstproduksjon og opplevelse, kritisk vurdering og analyse av sammensatte tekster. Å kunne lese en sammensatt tekst dreier seg om å finne mening i helheten av ulike uttrykksformer.

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- beskrive samspillet mellom muntlig og skriftlig språk, bilder, lyd og musikk, bevegelse, grafikk og design og vise sammenhengen mellom innhold, form og formål
- beskrive estetiske uttrykk i teater, **film**, musikkvideo, aviser og reklame og drøfte ulike funksjoner knyttet til språk og bilde

Kompetansemål: Etter Vg2 studieforberedende utdanningsprogram**Skriftlige tekster**

Hovedområdet *skriftlige tekster* dreier seg om skriftlig kommunikasjon, det vil si å lese og skrive norsk. Lesing og skrivning er parallelle prosesser i den enkeltes læringsforløp. Eleven utvikler skrivekompetanse gjennom å skrive og lese og lesekompetanse gjennom å lese og skrive. Dette skjer gjennom arbeid med ulike sjangere på bokmål og nynorsk med økende krav til forståelse for sammenhenger mellom tekstenes form og funksjon. (...)

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- analysere tekster i ulike sjangere for å kunne ta stilling til spørsmål tekstene tar opp og verdier de representerer
- skrive essay, litterære tolkninger og andre resonnerende tekster på bokmål og nynorsk, med utgangspunkt i litterære tekster og norsk tekst- og språkhistorie

Sammensatte tekster

Hovedområdet *sammensatte tekster* viser til et utvidet tekstbegrep der tekst kan være satt sammen av skrift, lyd og bilder i et samlet uttrykk. Det innebærer arbeid med tekster som bildebøker, tegneserier, aviser, reklame, nettsider, sangtekster, **film** og teater. Hovedområdet omfatter både elevens egen tekstproduksjon og opplevelse, kritisk vurdering og analyse av sammensatte tekster. Å kunne lese en sammensatt tekst dreier seg om å finne mening i helheten av ulike uttrykksformer.

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- analysere og vurdere ulike sjangere i tekster hentet fra TV, film og Internett
- bruke ulike medier for å tolke og presentere tekster fra ulike tider
- vurdere bruk av estetiske virkemidler i ulike medier

Språk og kultur

Hovedområdet *språk og kultur* dreier seg om norsk og nordisk språk- og tekstkultur, men med internasjonale perspektiver. Det er lagt vekt på at elever skal utvikle en selvstendig forståelse av norsk språk og litteratur og innsikt i hvordan språk og tekst har endret seg over tid og fortsatt er i endring. Elevene skal få kunnskap om språket som system og språket i bruk i en rekke eldre og nyere tekstformer. De får mulighet til å utforske og oppleve både gode norske forfattere og forfattere fra verdenslitteraturen. I tillegg forholder de seg til tradisjoner i norsk teksthistorie i et sammenlignende perspektiv mellom nåtid og fortid og i forhold til impulser utenfra.

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- forklare hvordan litteratur og andre kunstuttrykk i og utenfor Norge har påvirket hverandre de siste århundrene

Kompetansemål: Etter Vg3 studieforberedende utdanningsprogram Etter Vg3 påbygging til generell studiekompetanse**Skriftlige tekster**

Hovedområdet *skriftlige tekster* dreier seg om skriftlig kommunikasjon, det vil si å lese og skrive norsk. Lesing og skrivning er parallelle prosesser i den enkeltes læringsforløp. Eleven utvikler skrivekompetanse gjennom å skrive og lese og lesekompetanse gjennom å lese og skrive. Dette skjer gjennom arbeid med ulike sjangere på bokmål og nynorsk med økende krav til forståelse for sammenhenger mellom tekstenes form og funksjon. (...)

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- bruke kunnskap om tekst, sjanger og litterære virkemidler i egen skjønnlitterære skrivning på bokmål og nynorsk

Sammensatte tekster

Hovedområdet *sammensatte tekster* viser til et utvidet tekstbegrep der tekst kan være satt sammen av skrift, lyd og bilder i et samlet uttrykk. Det innebærer arbeid med tekster som bildebøker, tegneserier, aviser, reklame, nettsider, sangtekster, **film** og teater. Hovedområdet omfatter både elevens egen tekstproduksjon og opplevelse, kritisk vurdering og analyse av sammensatte tekster. Å kunne lese en sammensatt tekst dreier seg om å finne mening i helheten av ulike uttrykksformer.

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- sammenligne og vurdere tekster som overføres fra ett medium til et annet

Språk og kultur

Hovedområdet *språk og kultur* dreier seg om norsk og nordisk språk- og tekstkultur, men med internasjonale perspektiver. Det er lagt vekt på at elever skal utvikle en selvstendig forståelse av norsk språk og litteratur og innsikt i hvordan språk og tekst har endret seg over tid og fortsatt er i endring. Elevene skal få kunnskap om språket som system og språket i bruk i en rekke eldre og nyere tekstformer. De får mulighet til å utforske og oppleve både gode norske forfattere og forfattere fra verdenslitteraturen. I tillegg forholder de seg til

tradisjoner i norsk teksthistorie i et sammenlignende perspektiv mellom nåtid og fortid og i forhold til impulser utenfra.

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjennomføre arbeidet med en selvvalgt fordypningsoppgave og utforme den som en muntlig, skriftlig eller sammensatt tekst med språklig, litterært eller annet norskfaglig emne

*** Samfunnsfag**

Kompetansemål: Etter 10. årssteget

Historie

Hovudområdet dreier seg om undersøking og drøfting av korleis menneske og samfunn har forandra seg gjennom tidene. Historie omfattar korleis menneske skaper bilete av og formar si eiga forståing av fortida. Å utvikle historisk oversyn og innsikt og å øve opp ferdigheiter for kvardagsliv og deltaking i samfunnet er sentrale element i hovudområdet.

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- skape forteljingar om menneske i fortida, og slik vise korleis rammer og verdiar i samfunnet påverkar tankar og handlingar
- presentere viktige utviklingstrekk i norsk historie på 1800-talet og første halvdel av 1900-talet, og forklare korleis dei peikar fram mot samfunnet i dag

Samfunnskunnskap

Hovudområdet omfattar emna sosialisering, politikk, økonomi og kultur og handlar om samkjensle og motsetnader mellom menneske i eit samtidsperspektiv. Samspelet mellom kulturelle normer og samfunnsstyring på den eine sida og individuelle handlingar og val på den andre er sentralt i hovudområdet. Verdien av medborgarskap og utvikling av demokratiske ferdigheiter er viktige dimensjonar i samfunnskunnskap.

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- finne fram til og presentere aktuelle samfunnsprospørsmål, skilje mellom meiningar og fakta, formulere argument og drøfte spørsmåla
- drøfte forholdet mellom kjærleik og seksualitet i lys av kulturelle normer

Kompetansemål: Etter Vg1/Vg2 i vidaregåande opplæring

Individ og samfunn

Hovudområdet omfattar sosialisering, personleg økonomi, samlivsformer og kriminalitet. Det handlar også om kven og kva som påverkar ungdom i dag.

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- forklare kvifor kjønnsroller varierer mellom samfunn og kulturar og diskutere kvifor kjønnsrollene endrar seg over tid
- gjere greie for endringar i familie- og samlivsformer

av Per Olav Heimstad

Norsk Filminstitutt

Adresse Oslo: Dronningens gate 16 0152 Oslo, +47 22 47 45 00
Adresse Bergen: Media City Bergen, Lars Hilles gate 30, 5008 Bergen